

Republika e Kosovës
Republika Kosova
Republic of Kosovo

Zyra Kombëtare e Auditimit
Nacionalna Kancelarija Revizije
National Audit Office

Br. Dokumenta: 21.3.1-2017-08

IZVEŠTAJ REVIZIJE
O GODIŠNJIM FINANSIJSKIM IZVEŠTAJIMA MINISTARSTVA
TRGOVINE I INDUSTRIJE
ZA GODINU ZAVRŠNO SA 31 DECEMBROM 2017

Priština, Juni 2018

Nacionalna Kancelarija Revizije Republike Kosova je najviša institucija ekonomske i finansijske kontrole, koja prema Ustavu i zakonima zemlje uživa funkcionalnu, finansijsku i operativnu nezavisnost. Nacionalna Kancelarija Revizije obavlja revizije regularnosti i performanse i za svoj rad odgovara Skupštini Kosova.

Naša misija je da preko kvalitetnih revizija jačamo polaganje odgovornosti u javnoj upravi zarad korišćenje nacionalnih resursa na jedan efektivan, efikasan i ekonomičan način.

Mi obavljammo revizije u skladu sa međunarodno priznatim standardima revizije na javnom sektoru kao i sa najboljim evropskim praksama.

Izveštaji Nacionalne Kancelarije Revizije na direktan način promovišu polaganje odgovornosti javnih institucija pošto oni pružaju održivu osnovu za zahtevanje odgovornosti od strane menadžera svake budžetske organizacije. Tako mi povećavamo poverenje u trošenju javnih fondova i odigravamo aktivnu ulogu u obezbeđivanju interesa poreskih platiša i ostalih interesnih strana u povećanju javne odgovornosti.

Generalni Revizor je odlučio o mišljenju revizije o Godišnjim Finansijskim Izveštajima Ministarstva Trgovine i Industrije, u konsultaciji sa Pomoćnicom Generalnog Revizora Emine Fazliu, koja je nadgledala reviziju.

Izveštaj je rezultat revizije izvršene od strane Florim Maliqi (vođe tima) i Qendresa Sogojeva i Lumturije Sopi, (članovi tima), pod upravljanjem Rukovodioca Departmana Revizije Samir Zymberi.

TABELA SADRŽAJA

Opšti sažetak	4
1 Delokrug i metodologija revizije	6
2 Godišnji finansijski izveštaji i ostale obaveze za spoljno izveštavanje	7
3 Finansijsko upravljanje i kontrola	10
4 Napredak u sprovođenju preporuka	22
5 Dobro upravljanje	23
Dodatak I: Objašnjenja različitih vrsta mišljenja revizije primenjenih od strane NKR	26
Dodatak II: Napredak u sprovođenju preporuka iz prethodne i ranijih godina	29
Dodatak III: Pismo potvrđivanja	32

Opšti sažetak

Uvod

Ovaj izveštaj rezimira glavna pitanja koja proističu sa revizije Godišnjih finansijskih izveštaja Ministarstva Trgovine i Industrije (MTI) za 2017 godinu, koja određuje Mišljenje koje je dato od strane Generalnog Revizora. Pregled finansijskih izveštaja za 2017 godinu je izvršen u skladu sa Međunarodnim standardima revizije Vrhovnih Institucija Revizije (MSVIR). Naš pristup je uključio testiranja i procedure koje su bile potrebne da dođemo do mišljenja u vezi sa finansijskim izveštajima. Preduzeti pristup revizije je predstavljen u Spoljnom Planu Revizije, za 2017 godinu.

Naša revizija se fokusira na:

Radnje koje su preduzete od strane Nacionalne Kancelarije Revizije (NKR) za izvršenje revizije za 2017 godinu, određene su u zavisnosti kvaliteta unutrašnje kontrole sprovedene od strane menadžmenta MTI-a.

Nacionalna Kancelarija Revizije ocenjuje visoki menadžment i osoblje Ministarstva, za saradnju tokom procesa revizije.

Mišljenje Generalnog Revizora

Kvalifikovano mišljenje sa Isticanjem pitanja

Prema našem mišljenju, Godišnji Finansijski Izveštaji za 2017 godinu *predstavljaju objektivno i istinit prikaz* u svim materijalnim aspektima, osim pitanja pojave zajma u početnom i završnom budžetu kod člana 14, a koja nisu trebala da se prikažu.

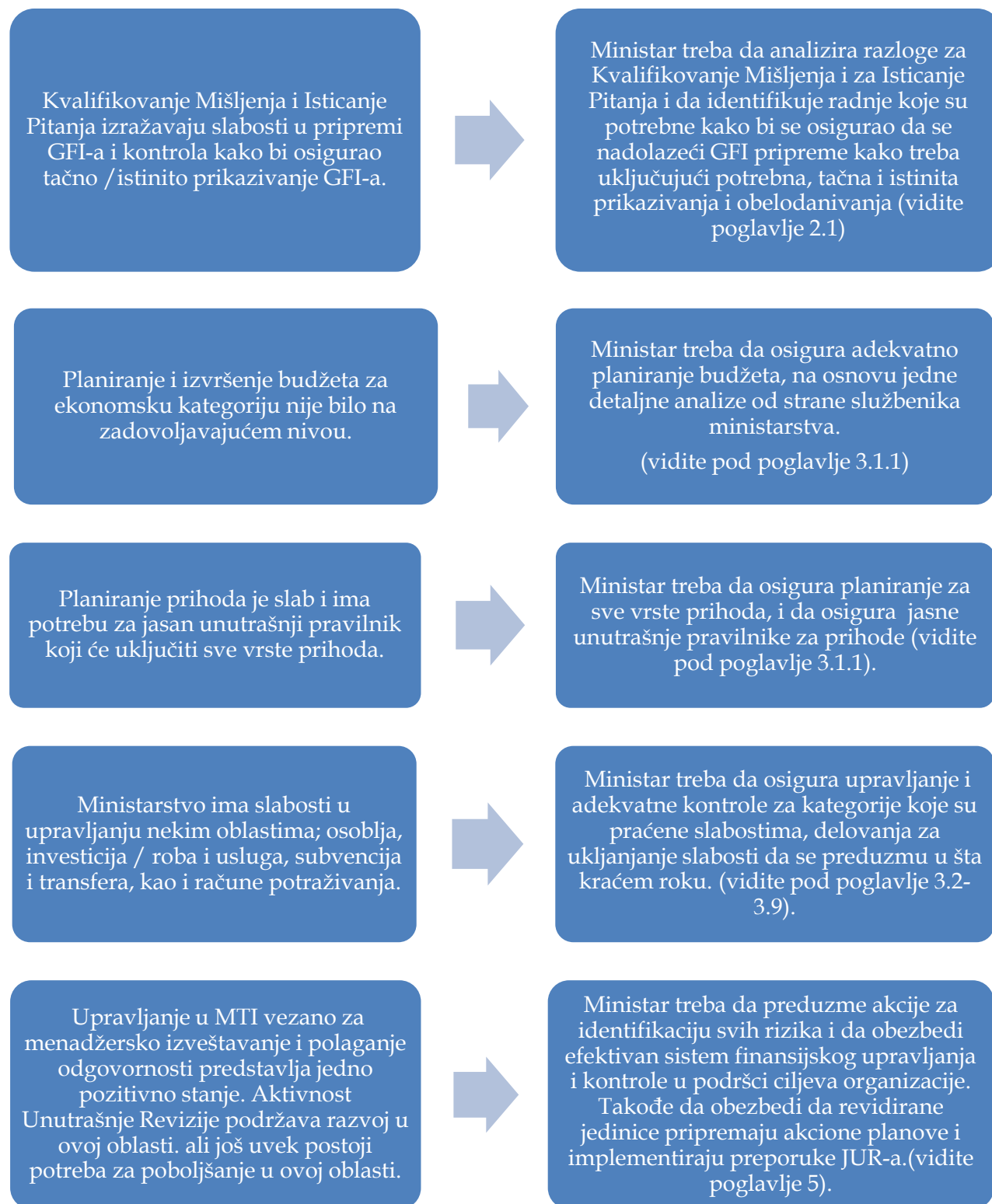
Isticanje pitanja

Skrećemo Vam pažnju na činjenicu da u 2017 godini, nisu prikazane kontingentne obaveze u iznosu od 1,932,830€.

Za opširnije vidite Odeljak 2.1 ovog Izveštaja.

Dodatak I, objašnjava različite vrste mišljenja koja se primenjuju od strane Nacionalne Kancelarije Revizije.

Glavni zaključci i preporuke

Odgovor menadžmenta na reviziju 2017

Ministar se složio sa nalazima i zaključcima revizije, i založio se da će adresirati sve date preporuke.

1 Delokrug i metodologija revizije

Uvod

Nacionalna Kancelarija Revizije (NKR) je odgovorna za obavljanje revizije regularnosti koje uključuje pregled i procenu finansijskih izveštaja i ostalih finansijskih podataka, kao i davanje mišljenja :

- Da li finansijski izveštaji daju pravilan i istinit prikaz finansijskih računa i pitanja za period revizije;
- Da li su finansijski podaci, sistemi i transakcije u skladu sa važećim zakonima i pravilnicima:
- O usaglašenosti funkcija unutrašnje kontrole i unutrašnje revizije; i
- O svim pitanjima koje proističu iz ili se tiču revizije.

Preduzeti rad revizije zasnovan je na proceni rizika za reviziju MTI-a. Analizirali smo aktivnosti Ministarstva o tome do koje se mere možemo osloniti na menadžerskim kontrolama kako bi odredili nivo detaljnih testova, koji su potrebni za obezbeđivanje dokaza koji potkrepljuju mišljenje GR-a.

Odeljci u nastavku pružaju detaljniji sažetak nalaza naše revizije sa posebnim naglaskom na zapažanja i preporuke u svakoj oblasti pregleda. Odgovori Menadžmenta prema našim nalazima se mogu naći u Dodatku III.

Naši postupci su uključili pregled unutrašnjih kontrola, sistema računovodstva, nadovezane supstancijalne testove kao i nadovezani aranžmani upravljanja do one mere koje mi smatramo potrebnim za efektivno obavljanje revizije. Nalazi revizije se ne trebaju smatrati kao sveobuhvatno odslikavanje svih slabosti koje mogu postojati, ili svih poboljšanja koje se mogu izvršiti na sistemima i postupcima koji su delovali.

2 Godišnji finansijski izveštaji i ostale obaveze za spoljno izveštavanje

Uvod

Naš pregled Godišnjih Finansijskih Izveštaja (GFI-a) uzima u obzir usaglašenost sa okvirom izveštavanja kao i kvalitet i tačnost informacija koje su predstavljene u GFI-a. Uzima se takođe u obzir izjava koja je data od strane Glavnog Administrativnog Službenika (GAS) i Glavnog Finansijskog Službenika (GFS), kada se GFI dostavljaju Ministarstvu Finansija.

Izjava o predstavljanju GFI uključuje izvestan broj tvrdnji u vezi usaglašenosti sa okvirom izveštavanja i kvalitetom informacija u okviru GFI-a. Ove tvrdnje imaju za cilj da pružaju sigurnost Vladi da su im pružene sve relevantne informacije radi osiguranja da se može preduzeti postupak revizije.

2.1 Mišljenje Revizije

Kvalifikovano mišljenje sa isticanjem pitanja

Revidirali smo GFI-e Ministarstva Trgovine i Industrije za godinu završno sa 31 Decembrom 2017, koji uključuju izveštaj prijema i isplata u gotovom novcu, izveštaj o izvršenju budžeta kao i objašnjavajuće beleške finansijskih izveštaja.

Prema našem mišljenju, osim opisanog pitanja u poglavlje osnova za kvalifikovano mišljenje Godišnji Finansijski Izveštaji za godinu završno sa 31 decembrom 2017, osim efekata koji su navedeni u stavu o Osnovi za Kvalifikovano Mišljenje predstavljaju pravilan i istinit prikaz u svim materijalnim aspektima, u skladu sa Međunarodnim Standardima Računovodstva za Javni Sektor (računovodstva gotovog novca), Zakonom br. 03/L-48 o Upravljanju Javnim Finansijama i Odgovornostima (sa izmenama i dopunama) i Uredbom MF, Br. 01/2017 o Godišnjem Finansijskom Izveštavanju Budžetskih Organizacija.

Osnova za kvalifikovano mišljenje

Član 14 - Izveštaj o izvršenju budžeta –deo priliva gotovog novca na račun Trezora predstavljen je početni budžet od zajma od 492,000€ i završnog budžeta od 192,000€. Finansiranja od zajma za prijam ne treba prikazati u pojedinačnim GFI. Ovo je rezultiralo materijalnom greškom u godišnjim finansijskim izveštajima i zbog toga smo kvalifikovali svoje mišljenje.

Revizija je izvršena u skladu sa Međunarodnim Standardima Revizije Vrhovnih Institucija Revizije (MSVIR). Prema ovim standardima naše odgovornosti su opisane ispod kod dela 'Odgovornosti Revizora za Reviziju Finansijskih Izveštaja'. Prema etičkim zahtevima koji su relevantni za našu reviziju godišnjih finansijskih izveštaja Budžetskih Organizacija. NKR je nezavisna od Ministarstva i ostale etičke odgovornosti su ispunjene u skladu sa ovim zahtevima. Verujemo da

su revizorski dokazi koje smo prikupili dovoljni i odgovarajući za obezbeđivanje osnove za naše kvalifikovano mišljenje.

Isticanje Pitanja

Želimo Vam skrenuti pažnju na činjenicu, da je Ministarstvo imalo kontingentne obaveze u iznosu od 1,932,830€ koje nisu predstavljene u GFI u skladu sa članom 18. Spisak kontingentnih obaveza je priložen GFI-u nakon njihovog podnošenja Trezoru - Ministarstvu Finansija. Pored toga, u državnoj advokatskoj kancelariji ima 31 slučaja / predmeta za koje ministarstvo nije prikazalo GFI i nije bilo poznato o ovim slučajevima. Ovo pitanje ne modifikuje naše mišljenje, nego utiče na isticanje pitanja.

Odgovornost Menadžmenta i lica odgovornih za upravljanje i GFI

Generalni Sekretar MTI-a je odgovoran za pripremu i tačno predstavljanje Finansijskih Izveštaja u skladu sa Međunarodnim Standardima Računovodstva na Javnom Sektoru -Finansijskog Izveštavanja na osnovu Računovodstva Gotovog Novca te je odgovoran za unutrašnje kontrole koje menadžment ocenjuje kao potrebnim za omogućavanje pripreme finansijskih izveštaja bez materijalno pogrešnih prikazivanja koje su uzrokovane bilo usred prevare bilo usred greške. To uključuje primenu Zakona br. 03/L-048 o Upravljanju Javnim Finansijama i Odgovornostima (sa izmenama i dopunama).

Ministar, je odgovoran za obezbeđivanje praćenje procesa finansijskog izveštavanja Ministarstva.

Odgovornost Generalnog Revizora za reviziju GFI

Naša je odgovornost da na osnovu naše revizije izrazimo mišljenje o GFI. Revizija je izvršena u skladu sa MSVIR. Ovi standardi zahtevaju da se pridržavamo etičkih zahteva i da planiramo i izvršimo reviziju kako bismo stekli razumnu sigurnost o tome da finansijski izveštaji ne sadrže materijalno pogrešna prikazivanja

Razumna sigurnost je visoki stepen sigurnosti međutim ne garantuje da će revizija koja se vrši u skladu sa MSVIR uvek identifikovati materijalno pogrešno prikazivanje kada ono postoji. Pogrešna prikazivanja se mogu pojaviti usled prevare ili greške a smatraju se materijalnim ukoliko, pojedinačno ili u grupi mogu da utiču na odluke koje se donose na osnovu ovih GFI.

Revizija uključuje obavljanje postupaka radi dobijanja dokaza u vezi sa finansijskim informacijama i obelodanjivanjima u GFI. Izabrani postupci zavise od procene revizora, uključujući i procenu rizika od materijalno pogrešnih prikazivanja u GFI bilo da se ona pojavljuju usled prevare ili greške. Tokom procene rizika, revizor uzima u obzir unutrašnje kontrole koje su relevantne za sastavljanje finansijskih izveštaja od strane entiteta, kako bi dizajnirao revizorske postupke koje su odgovarajući za okolnosti entiteta, ali ne u cilju izražavanja mišljenja o efektivnosti unutrašnjih kontrola entiteta.

Revizija uključuje i procenu prikladnosti korišćenih računovodstvenih politika, opravdanost računovodstvenih procena izvršenih od strane menadžmenta, kao i procenu prezentacije finansijskih izveštaja.

2.2 Usklađenost sa zahtevima za GFI i ostalim zahtevima za izveštavanje

Zahteva se da MTI izveštava u skladu sa određenim okvirom izveštavanja i sa ostalim zahtevima za izveštavanje. Mi smo uzeli u obzir:

- Usklađenost sa Pravilnikom MF. Br. 01/2017 o Godišnjem Izveštavanju od Budžetskih Organizacija;
- Zahteve ZUJFO br. 03/L-048 (sa izmenama i dopunama);
- Usklađenost sa Finansijskim Pravilom br. 01/2013 i br. 02/2013;
- Akcioni plan za adresiranje preporuka; i
- Zahteve Postupaka za Finansijsko Upravljanje i Kontrolu (FUK).

Izjava koja je data od strane menadžmenta MTI-a

Imajući u vid gore navedeno, Izjava od strane Glavnog Administrativnog i Finansijskog Službenika, prilikom dostavljanja nacrta GFI-a Ministarstvu Finansijske, ne može se smatrati tačnom pošta postoje pitanja koja su uticala na kvalifikovano mišljenje revizije.

2.3 Preporuke u vezi sa Godišnjim Finansijskim Izveštajima

Preporuka 1 Ministar treba da obezbedi da je izvršena analiza za utvrđivanje razloga za Kvalifikovanje mišljenja. Priprema GFI-a treba podvrgnuti odgovarajućim kontrolama i pregledima kako ne bi ponovili greške u prezentaciji zajmova.

Preporuka 2 Ministar treba da analizira uzroke isticanja pitanja i da obezbedi da se kontigentne obaveze oprezno obrađuju i da se u koordinaciji sa Državnom Advokaturom obezbede informacije/dokazi za adekvatno zastupanje ovih slučajeva/predmeta. Takođe, potrebno je dati dovoljno informacija i obelodanjivanja o kontigentnim obavezama u GFI-a.

3 Finansijsko upravljanje i kontrola

Uvod

Naš rad u vezi sa Finansijski Upravljanjem i Kontrolom (FUK), odražava detaljni rad koji je preduzet o sistemima prihoda i troškova u budžetskim organizacijama. Posebno je u fokusu revizije bilo i upravljanje budžetom, pitanja nabavke kao i ljudski resursi kao i imovina i obaveze.

Zaključak o Finansijskom Upravljanju i Kontroli

Menadžment je primenio niz ključnih kontrola u finansijskim sistemima, međutim u nekim oblastima potrošnje potrebno je dodatno poboljšanje kontrola kako bi se obezbedilo efikasno upravljanje od strane MTI-a.

Glavne oblasti u kojima su potrebna daljna poboljšanja su planiranje i realizacija budžeta za investicije, robe i usluge, upravljanje osobljem, oblasti / procesi nabavke, obaveze i računi potraživanja.

Nedostaci u finansijskom upravljanju i kontroli se odražavaju i naglašavaju u procesu / dokumentu samo-ocenjivanja dostavljenom Ministarstvu Finansija.

3.1 Planiranje i izvršenje budžeta

Razmotrili smo izvore budžetskih fondova, potrošnju fondova kao i prikupljene prihode prema ekonomskim kategorijama. To je istaknuto na donjim tabelama:

Tabela 1. Izvori budžetskih fondova (u €)

Opis	Početni budžet	Završni budžet ¹	2017 Izvršenje	2016 Izvršenje	2015 Izvršenje
Izvori Fondova:	7,966,392	5,946,124	4,925,978	4,557,724	4,731,018
Grant Vlade -Budžet	7,474,568	5,754,300	4,925,978	4,557,199	4,730,493
Finansiranja od zajmova	491,824 ²	191,824	0	0	0
Spoljne donacije	0	0	0	525	525

Završni budžet u poređenju sa početnim budžetom smanjen za 2,020,268€. Ove promene su izvršene na osnovu revidiranog budžeta i odluka vlade na kraju godine.

¹ Završni Budžet - odobreni budžet od strane Skupštine koji je kasnije prilagođen od strane Ministarstva Finansija

² U GFI-u je istaknuto da sporazum za zajam potpisane od strane MF i Svetske Banke nije usvojen u Skupštini Kosova i finansiranje projekata koji su predviđani zajmom nisu realizirani.

Ministarstvo je 2017 godine potrošilo 83% završnog budžeta ili 4,925,978€, u poređenju sa prethodnom godinom imamo jedno smanjenje izvršenja budžeta od 15% (2016 - 98%). Negativna pojava je izvršenje isplata na kraju godine, u kojoj je u poslednjem kvartalu 2017 godine bilo oko 79% kapitalnih izdataka.

Tabela 2. Potrošnja fondova prema ekonomskim kategorijama (u €)

Opis	Početni budžet	Završni budžet	2017 Izvršenje	2016 Izvršenje	2015 Izvršenje
Trošenje fondova prema ekonomskim kategorijama:	7,966,392	5,946,124	4,925,978	4,557,724	4,731,018
Plate i Dnevnice	1,510,347	1,418,344	1,399,399	1,402,343	1,313,025
Roba i Usluge	2,236,589	1,760,743	935,457	1,198,814	1,432,027
Komunalije	109,280	105,880	65,166	55,794	84,516
Subvencije i Transferi	1,558,176	1,558,176	1,475,695	1,274,893	1,106,535
Kapitalne Investicije	2,552,000	1,102,981	1,050,261	625,880	794,915

Objašnjenja o promenama u budžetskim kategorijama su date u nastavku:

- Završni budžet za kategoriju plate i dnevnice smanjen je za 92,003€, uz pregled budžeta od 11,999€ i odluke vlade od 80,004€. Ovo smanjenje je rezultat ne ispunjivanja sedam dozvoljenih pozicija, proširenja procedura zapošljavanja i odmora bez plaćanja;
- Za kategoriju robe i usluga budžet je smanjen na 475,846€. Kao rezultat pregleda budžeta od 300,000€ i odlukom Vlade 175,846€. Uprkos tome, ministarstvo je imalo nedostatke u gotovinskim tokovima, jer je tokom godine oko 15 puta urađene promene u novčanim tokovima tako što je izvršena rana raspodela, prenoseći sredstva iz jednog programa u drugi program. Drugi problem bio je planiranje aktivnosti sa većim troškovima od realizacije itd.
- Završni budžet u poređenju sa početnim budžet za komunalije odlukom Vlade smanjen na 3,400€, uprkos smanjenju izvršenje budžeta je 62%.
- Završni budžet za subvencije i transferi nije imao promena od početnog, realizacija je iznosila 95%; i
- Završni budžet za kapitalne troškove u poređenju sa početnim budžetom smanjen za 1,449,019€ sa Odlukom Vlade br. 08/151, pošto ministarstvo nije uspeo ga izvrši sve planirane projekte. Potrošeni budžet za ovu kategoriju iznosi 95%.

Pitanje 3 - Slabosti u izvršenju budžeta

- Nalaz** Generalno, potrošeni budžet za 2017 godinu nije bio na očekivanom nivou, ili 83%. Razlozi za nisku realizaciju su uglavnom vezane za loše planiranje. Program za javne investicije u 2017 godini uključuje 12 projekata od kojih četiri projekta nisu sprovedena, zbog nedostatka odgovarajućeg upravljanja za početak izvođenja projekta. Nisko izvršenje je takođe u kategoriji robe i usluga, kao i komunalije koje su iznosile 53% odnosno 62%. To se desilo jer je planiranje potrošnje od strane zahtevni jedinica urađeno po višoj ceni od realizacije.
- Rizik** Neadekvatno planiranje budžeta, i realizacija ne na očekivanom nivou, može dovesti do loše performanse i ne postizanja ciljeva ministarstva.
- Preporuka 3** Ministar treba da obezbedi dobro upravljanje godišnjim budžetom i sistematski proceni razloge koji se odnose na nizak nivo izvršenja budžeta za projekte koji se odnose na kapitalne investicije, robu i usluge, kao i komunalije, u cilju poboljšanja performansi.

3.2 Prihodi

MTI za 2017 godinu planirala je prihode od 1,554,569€, dok je realizirala € 1,854,733€ (120% od plana). U poređenju sa prethodnom godinom (2016.) imamo smanjenje prihoda od 433,080 € ili 19%.

Tabela 1. Sopstveni prihodi (u €)

Opis	Početni budžet	Završni budžet	2017 Prijemi	2016 Prijemi	2015 Prijemi
Sopstveni prihodi	1,554,569	1,554,569	1,854,733	2,287,813	1,887,894
Ukupni prihodi	1,554,569	1,554,569	1,854,733	2,287,813	1,887,894

Glavni izvori prihoda MTI su prihodi od registracije hipoteka, prihoda od licenci za profesionalne usluge, prihoda od korišćenja javne imovine itd.

Pitanje 4 - Planiranje i upravljanje prihodima

Nalaz Ministarstvo ima oko 18 vrsta prihoda. Tarife i procedure su regulisane posebnim administrativnim uputstvima za svako odeljenje koje prikuplja prihode. Međutim, ministarstvo nema unutrašnji pravilnik za sve sopstvene prihode koji bi uključivali naknade za svaku vrstu prihoda koje generiše MTI.

Planiranje prihoda od strane MTI-a je bilo slabo. MTI planira prihode na osnovu departmana a ne prema vrsti prihoda.

Rizik Nedostatak unifikacije / konsolidacije pravilnika na nivou ministarstva otežava kontrolu i upravljanje prihodima. Dok neadekvatno planiranje može dovesti do slabosti u kontroli i praćenju performanse prihoda..

Preporuka 4 Ministar treba da obezbedi dobro upravljanje prihodima, jasnu, jedinstvenu / konsolidovanu regulatornu osnovu za prihode ministarstva, a planiranje treba da uzme u obzir sve aspekte uključujući adekvatne vrste prihoda.

3.3 Plate i dodaci

Plate i dodaci se isplaćuju putem jednog centralizovanog sistema kojim upravljaju MJU i MF. Međutim, u okviru MTI postoje određeni broj kontrola koja se odnose na odobrenje platnog spiska, verifikaciju promena, pregled budžeta za ovu kategoriju, usaglašavanje sa trezorom. Stoga je važno imati efektivne kontrole kako bi se osiguralo da su ove akcije u skladu sa opštim pravilima.

Troškovi za plate i dnevnice za 2017 godinu bili su 1,399,399 € ili 99% budžeta za ovu kategoriju. Naša revizija je obelodanila pitanja kao u nastavku:

Pitanje 5 – Vršioци dužnosti duže od tri meseca i slabosti u nadoknadi osoblja

Nalaz Prema članu 30 ZCS-a "U slučaju ostatka sa slobodnom pozicijom u civilnoj službi, vršilac dužnosti ne može biti imenovan duže od tri meseca". Primetili smo da je 11 pozicija koji su direktori i rukovodioci sektora, pokriveni više od tri meseca (od 12 do 18 meseci) sa vršiocem dužnosti. Od toga, u šest slučajeva, svaka tri meseca došlo je do rotacije/zamene između službenika. U svemu ovome je uticala i činjenica da je osam službenika dobilo otkaz i još su po sudskim postupcima.

Dalje, određeni broj službenika za iste pozicije nadoknađeno je različitim koeficijentima (što nije u skladu sa imenovanjem), pozicije su: administrativni asistent, viši službenik, vođa sektora, rukovodilac direkcije, direktor direkcije.

Ovi pitanja su identifikovana tretirana u izveštaju o reviziji 2016 godine, i u tom smislu ministarstvo je uputilo zahteve (u MF i MAP) za dodatni budžet za harmonizaciju pozicija i koeficijenta, ali situacija nije poboljšana.

Rizik Držanje vodećih pozicija sa vršiocem dužnosti duže od tri meseca i primenjivanje različitih koeficijenata za iste pozicije može imati negativan uticaj na preuzimanje odgovornosti i polaganja odgovornosti na poslu, što će uticati na performans i postizanje ciljeva organizacije uopšte.

Preporuka 5 Ministar treba da obezbedi adekvatno upravljanje i kontrolu u oblasti osoblja, preduzme mere kako bi se osiguralo da pozicije koje su pokrivena sa vršiocem dužnosti postanu održivo rešenje sa redovnim pozicijama u skladu sa zakonskim zahtevima, i da se nadoknada službenika vrši u skladu sa opisom poslova.

3.4 Robe i usluge, kao i komunalije

Završni budžet za robe i usluge u 2017 godini je bio 1,760,743€. Sa toga budžeta je potrošeno 935,457€ ili oko 53% dodeljenog budžeta za ovu kategoriju. Dok je završni budžet za komunalije bio 105,880€, što je ostvareno u meri od 62%. Iz naše revizije identifikovali smo pitanja kao u nastavku:

Pitanje 6 - Prevazilaženje procedura nabavke

- Nalaz** Prema ZJN br. 4 / L-042, kupovine / usluge trebaju da se podležu procedurama ovog zakona, izuzev člana 3, u kome se određene kupovine isključuju iz postupaka nabavke. Međutim, ovaj članak ne isključuje ugovorne usluge, što je u slučaju MTI-a u organizacionoj sali. Ministarstvo je platilo 5,000€ za organizovanje večernjeg gala za projekat "Made in Kosovo". Ova usluga nije se podlegla procedurama ponuda i redovnih ugovaranja.
- Rizik** Prihvaćene usluge koje nisu bile predmet procedura nabavke je kao posledica eliminacije konkurencije, nedostatku transparentnosti procesa i ne postizanja vrednosti za novac.
- Preporuka 6** Ministar treba da obezbedi adekvatne kontrole u procesu troškova i ispravnu primenu procedura kupovine (ZJN) sa ciljem povećanja transparentnost nad potrošnjom javnog novca.

Pitanje 7 -Ugovor za posebne usluge duže od šest meseci

- Nalaz** Prema članu 12 ZCS br. 03 / L-149, budžetska organizacija može zaposliti zaposlene na određeno vreme ali manje od šest meseci. Ministarstvo je angažovalo 20 radnika sa sporazuma o posebnim uslugama (SPU). Od toga je 12 angažovano više od šest meseci (8 do 25 meseci), takođe, njihovo angažovanje povezuje se sa stalnim programima rada kao službenik za tržišnu marku, službenik za nabavke, meteorološki stručnjak, supervizor kapitalnih projekata
- Rizik** Angažman osoblja sa SPU duže od šest meseci i za trajne pozicije rezultira sa lošim performansama i slabom praćenjem osoblja, a kvalitet pruženih usluga ne može biti na pravome nivou za postizanje ciljeva organizacije.
- Preporuka 7** Ministar treba da obezbedi kontrole u angažovanju osoblja sa ugovorom o posebnim uslugama, tako da one ne prelaze dozvoljeni period. Potreba za dodatnim osobljem za pozicije karijere treba analizirati i ako je povećanje broja osoblja neophodno, to da se uključi u planiranje budžeta.

Pitanje 8 – Ne zatvoreni avansi /sitan novac

- Nalaz** Prema proceduri avansa za sitan novac, avansi se trebaju zatvoriti i opravdati krajem godine i početkom naredne godine. Utvrdili smo da su tri avansa za sitan novac su opravdani/zatvoreni u narednoj godini sa tromesečnim odlaganjem. Dok je jedan slučaj u iznosu od 2,500€ kasnio 17 meseci, otvoren je u januaru 2016 i zatvoren je u maju 2018 godine.
- Dok avansi za službeno putovanje prema članu 8 AU 2004/07, treba zatvoriti 15 dana nakon završetka službenog putovanja. Ministarstvo još nije uspeo da zatvori avanse za službena putovanja iz kabineta ministra, otvorenog u februaru 2016 godine u iznosu od 1,500€³.
- Rizik** Kašnjenje u zatvaranju avansa može ugroziti da se potrošeni novci budu ne opravdani i da se ne koristi za ciljeve ministarstva.
- Preporuka 8** Ministar treba da obezbedi dobro upravljanje i adekvatnu kontrolu nad avansima, da se poštuju zakonski rokovi za njihovo zatvaranje, a neopravdana sredstva da se vraćaju u budžet ministarstva u skladu sa zakonskim zahtevima.

³ Za jedan deo ovih sredstava MTI je zatražilo od Državnog Advokata da započne sudske postupke prema bivšem službeniku MTI (vozač bivšeg zamenika Ministra) za vraćanje sredstava.

3.5 Subvencije i transferi

Završni budžet za subvencije i transfere je bio 1,558,176€. Sa toga budžeta potrošeno je 1,475,695€ ili 95%. Najveći deo (68%) ovih troškova je za Bankarski Garancijski Fond Kosova. Iako su ostali rashodi uglavnom za plaćanje prostora na međunarodnim sajmovima za promociju lokalnih proizvoda i povećanje izvoznih mogućnosti.

Pitanje 9 - Slabosti u dodeli i nadgledanju subvencija

Nalaz Članovi 4 i 10 AU 03/2016 o dodeli subvencija od strane MTI -a, određuje kriterijume i pravila za dodelu subvencija od ministarstva, između ostalog finansijski trošak i vremenski plan u realizaciji projekata.

Dana 16.08.2018 godine izvršena je isplata od 120,000€ na račun UNDP ⁴-a za projekat "Pomoć trgovine", koja je nastala kao rezultat ugovora od 14.09.2016 godine i pregledana 15.08.2017. Za ovo plaćanje UNDP nije obezbedio finansijski plan i vremenski okvir za završetak projekta. Takođe, nisu doneseni nikakvi ugovori urađeni sa ovim sredstvima i generalno nije bilo izveštaja o trošenju sredstava u okviru ovog projekta. Tokom naše revizije obezbeđen je ugovor o promociji investicija u iznosu od 30,000€, dok za drugu vrednost od 90,000€ nije bilo podataka/informacija o planiranju ili realizaciji ovih troškova i da li su ostvareni rezultati.

Rizik Izvršenje plaćanja bez ispunjavanja kriterijuma za dodelu subvencija i zaobilaženje procedura utvrđenih propisima može uticati da sredstva ministarstva ne koriste na ekonomičan i transparentan način i mogu uticati na delotvornost upravljanja subvencijama.

Preporuka 9 Ministar treba da obezbedi adekvatne kontrole u oblasti subvencija poštujući zakonske ugovore i zahteve kako bi se jasno identifikovali ciljevi projekta, a sprovođenje subvencija donosi planirane rezultate.

⁴ United Nations Development Program - Razvojni Program Ujedinjenih Nacija

3.6 Kapitalne Investicije

Završni budžet za kapitalne investicije je bio 1,102,981€. €. Sa toga budžeta je potrošeno 1,050,261€. Pitanja koja se odnose na ovu kategoriju su pokrenuta u sledećem poglavlju zajednička pitanja robe i usluge, i kapitalne investicije, nemamo drugih pitanja.

Preporuka

Nemamo preporuka u ovoj oblasti.

3.7 Zajednička pitanja o robi uslugama i Kapitalnim investicijama

U nastavku su pitanja koja se tiču robe, usluga i kapitalnih investicija:

Pitanje 10 -Slabosti u nabavci

Nalaz Tokom našeg testiranja primetili smo ove slabosti u planiranju i razvoju procedura nabavke

- U odsustvu planiranja u skladu sa stvarnim potrebama, ministarstvo je od 56 potpisanih ugovora tokom 2017godine, njih 26 ili 46% je od minimalne vrednosti. Štaviše, u tri slučaja smo identifikovali da su ponovljeni ugovori za slične kupovine. Za snabdevanje sa IT opremom razvijene su tri procedure, jer se distribucija promotivnih materijala i snabdevanje sa inventarom razvijene su sa dve procedure. Ponavljanje ugovora takođe je doprinelo neuspehu potpisivanja ugovora iz CAN⁵ -a za IT opremu i inventar.
- Prema članu 81 ZJN, ugovoreni autoriteti su dužni da pripreme plan upravljanja ugovorom. Tokom testiranja procedura nabavke u devet slučajeva, primećen je proces lošeg nadgledanja procesa. Nadzorni organ projekata nije kompletirao detaljni plan upravljanja ugovorom sa potrebnim informacijama.

⁵ Centralin Autoritet Nabavke

- Prema članu 41.2 Pravilima i operativnim uputstvima javnih nabavki postupci za ispitivanje, ocenjivanje i upoređivanje ponuda da se obavlja od strane ugovorni autoritet u najkraćem mogućem roku i ne više od 30 dana od otvaranja ponuda i samo za složene ugovore može se produžiti još 20 dana. Utvrdili smo da je za procenu tendera za "Održavanje Poslovnog Parka u Glogovac" postupak ispitivanja, vrednovanja i upoređivanja tendera trajao je 50 dana ili 20 dana duže od dozvoljenog vremena

Rizik Veliki broj postupaka nabavke minimalne vrednosti i ponavljanje sličnih ugovora rezultiraju nerealnim planiranjem i dodatnim troškovima u kancelariji za nabavku, kao i eliminacijom konkurencije. Ne izrada nacrt / priprema plana upravljanja ugovorom rizikuje da potencijalna odstupanja ne treba identifikovati, kao i nepoštovanje blagovremenosti u evaluaciji ponuda predstavlja slabe kontrole u ovoj oblasti.

Preporuka 10 Ministar treba da obezbedi dobro upravljanje i adekvatne kontrole u oblasti nabavke, zahtevne jedinice treba da budu jasne u određivanju potreba i priprema plana nabavke kako bi bile šta realnija. Da obezbedi da su ispunjeni svi zakonski zahtevi prilikom procene ponuda i izvršenja ugovora kako bi se povećala vrednost javnog novca.

Pitanje 11 - Nedostatak građevinske dozvole i troškovi tehničkog prihvatanja objekata

Nalaz Prema članu 14 Zakona br. 04 / L-110 za gradnju, potrebna je građevinska dozvola za nove građevine, rekonstrukciju, rušenje, sanaciju zgrada i intervenciju na fasadi / strukturi zgrada. Dok za sve objekte gde je potrebna građevinska dozvola nakon završetka radova izdaje se i sertifikat o upotrebi koja se izdaje od strane nadležni organ⁶, koji izdaje građevinsku dozvolu. Za dobijanje sertifikata o upotrebi nije potrebno plaćanje. Građevinski inspektor ima pravo da izvrši završni pregled gradilišta, a posednik građevinske dozvole mora obezbediti razumni pristup gradilištu.

Za projekat "Izgradnja pešačkog nadvožnjaka i dve autobuske stanice ispred Poslovnog Parka Glogovac", vrednost 109,264€ (osnovni ugovor 99,741€ i žalbe za ugovor od 9,523€), ministarstvo nije imalo građevinsku dozvolu. Proces/procedure izgradnje započele su samo na osnovu saglasnosti Ministarstva Infrastrukture. Dok, uprkos nedostatku građevinske dozvole, Ministarstvo je ugovorilo ekonomskog operatora da tehnički prihvati projekat i za to je platilo 8,150€ bez jasnog regulatornog / zakonskog zahteva. Izveštaj o tehničkom prijemu obavljen je 18.12.2017.

⁶ Nadležni organ za izdavanje građevinskih dozvola i sertifikacije o tehničkoj upotrebi/prijemu su; Ministarstvo Životne Sredine i Prostornog Planiranja i Opštine.

Ovom prilikom, u odsustvu građevinske dozvole, ministarstvo je izazvalo neizvesnost u pogledu tehničkog prihvatanja i opreme sa sertifikatom o upotrebi za predmetnu konstrukciju.

Rizik Nedostatak građevinske dozvole nije dobar primer i može izložiti ministarstvo na opasnosti građevinskog inspektorata. Dok troškovi tehničkog prijema rezultiraju sa neuspešnim opravdanjem javnog novca.

Preporuka 11 Ministar treba da obezbedi da se rešava nedostatak građevinske dozvole i da se u koordinaciji i u saradnji sa nadležnim organima preduzmu mere u vezi sa izdavanjem upotrebne dozvole i da se obezbedi da su svi izvršeni troškovi opravdani i da imaju pravnu podršku.

3.8 Kapitalna i ne kapitalna imovina

Za 2017 godinu, vrednost imovine ministarstva iznad 1,000€ bila je 14,367,000€, ne-kapitalna imovina ispod 1,000€ bila je 156,000€, a zalihe krajem 2017 godine bile su 20,000€. Tokom 2017 godine, ministarstvo je ostvarilo značajan napredak u pogledu registracije imovine u odnosu na prethodnu godinu.

Preporuka

Nemamo preporuka u ovoj oblasti.

3.9 Potraživanja

Prema prikazanim beleškama u GFI-u, ukupna vrednost računa potraživanja na kraju 2017 godine bila je 180,000€ u odnosu na prethodnu godinu 202,000€.

Pitanje 12 - Ne primena kamate za kašnjenja u plaćanju zakupnine

Nalaz Član 2.5 ugovora o zakupu sa biznismima koji posluju u Poslovnom parku u Glogovac, propisuju da se u slučaju neplaćanja na vreme zakupa u roku od 15 dana svakog meseca primenjuje 5% mesečne kamate. U 11 slučajeva došlo je do kašnjenja u plaćanju, koja su od pet meseci do 12 meseci. Međutim, pri obračunu, ministarstvo je izračunalo samo mesečni dug od 7,478€, i ne mesečne kamate izračunat od 373€. Primetili smo da kamata uopšte nije izračunata za prethodne račune potraživanja iz zakupa. Njihova preneti vrednost od 2010 do 2017 godine dostigla je 168,490€, dok je u 2017 godini ostvareno 69,827€.

Rizik Nedostatak strategije za prikupljanje prihoda rezultiralo je povećanjem potraživanja, dok ne primena ugovornih / kamatnih uslova može dovesti do finansijskih gubitaka za ministarstvo i ne stimuliše preduzeća da isplate svoje dugove.

Preporuka 12 Ministar treba da ima strategiju u upravljanju ugovorima o zakupu i tretiranje računa potraživanja, kao i da primeni efikasnije mehanizme za smanjenje računa potraživanja.

3.10 Ne izmirene obaveze

Izveštaj ne izmirenih obaveza prema snabdevačima je na kraju 2017 godine je bio u iznosu od 42,074€ koje su prenete za isplatu u 2018 godini. U 2016 godini obaveze su iznosile 30,000€, zabeležen je porast od 12,074€. MTI je takođe obelodanila i spisak kontingentnih obaveza u iznosu od 1,932,830€, a još 31 slučaj je na listi Državne advokature. Pitanja vezana za kontingentne obaveze prikazana su u poglavlju 2.1 ovog izveštaja (mišljenje revizije).

Preporuka

Nemamo preporuka u ovoj oblasti.

4 Napredak u sprovođenju preporuka

Naš izveštaj revizije za GFI-a za 2016 godinu, rezultirao je sa pet glavnih preporuka. Ministarstvo je izradilo Akcioni Plan gde se predstavlja način kako će se obratiti date preporuke. Kao deo naše revizije, u 2017 godini smo procenili da je iz datih preporuka za 2018 godinu, sprovedena je samo jedna preporuka, dve delomično i dve nisu sprovedene. Dok od četiri preporuke iz 2015 godine, jedna je sprovedena, jedna je u procesu i dve i dalje nastavljaju da budu ne sprovedene. Detaljnije su prikazane u Dodatku II.

Pitanje 13 - Sprovođenje preporuka iz prethodne godine i godine pre nje

Nalaz	Preporuke koje nisu sprovedene odnose se na pitanja kao što su; plate i dnevnice prema opisima poslova i pokrivenost vodećih pozicija sa vršiocem dužnosti.
Rizik	Ne potpuno adresiranje datih preporuka povećava rizik od nastavka istih slabosti u glavnim sistemima MTI-a.
Preporuka 13	Ministar treba da obezbedi kontrole i adekvatno praćenje plana nad sprovođenjem preporuka, da se identifikuju uzroci neispunjavanja preporuka i da se preduzmu mere za pregled plana koji je predmet redovnog praćenja od strane menadžmenta.

5 Dobro upravljanje

Uvod

Dobro upravljanje podrazumeva osnovna načela polaganja odgovornosti, efektivnost kontrola, upravljanje rizicima, nezavisnost unutrašnje revizije, koordinaciju NKR a unutrašnjom revizijom i dobrim upravljanjem javnom imovinom.

Ključna pokazatelj u podršci efektivnog upravljanja je i sprovođenje preporuka revizije jer to pokazuje do koje mere menadžment preuzima radnje za poboljšanje postojećih procesa i kontrola. Nivo ispunjavanja zahteva FUK od strane budžetskih organizacija se nadzire i preko popunjavanja kontrolnih spiskova samo-ocenjivanja koji se popunjavaju od strane svih budžetskih organizacija, a na kraju godine se podnose Ministarstvu Finansija

Posebne oblasti našeg pregleda u vezi sa dobrim upravljanjem bile su i proces polaganja odgovornosti i upravljanje rizicima, dok su ostale komponente tretirane u okviru gore navedenih poglavlja ili pod-poglavlja ovog izveštaja

Opšti zaključak o upravljanju

MTI je uradio brojna poboljšanja u upravljanju, ali još uvek postoji niz oblasti u kojima su važna poboljšanja. Sa posebnim akcentom je planiranje i realizacija kapitalnih projekata, druga pitanja vezana za plate i dnevnice, kao i pitanja vezana za prihode i upravljanje računima potraživanja.

5.1 Sistem unutrašnje revizije

Jedinica Unutrašnje Revizije (JUR) deluje sa dva člana osoblja – Direktorom JUR i sa jednim revizorom koji su licencirani. Jedinica Unutrašnje Revizije (JUR) realizovao je plan revizije, sa pet redovnih revizija i jednu na zahtev menadžmenta. Međutim ova jedinica praćena je sa slabostima.

Pitanje 14 – Loše funkcionisanje JUR

Nalaz Prema priručniku o unutrašnjoj reviziji - obrazac br. 23 zahteva od menadžmenta (revidirana jedinica organizacije) da pripremi plan za sprovođenje preporuka JUR-a. Tokom 2017 godine menadžment nije pripremio nikakve planove za sprovođenje preporuka.

Član 7 Administrativnog uputstva br. 11/2010 o osnivanju i funkcionisanju komiteta revizije, definiše izveštaje komiteta revizije. Za 2017godinu Komitet revizije nije pripremio godišnji izveštaj o upravljanju.

Rizik Ne priprema planova za sprovođenje preporuka ne doprinosi poboljšanju slabosti i rizika organizacije koja riskira da se iste slabosti ponavljaju. Nedostatak izveštaja od strane Komiteta Revizije ne pruža sigurnost menadžmentu o radu i nadgledanju JUR-a.

Preporuka 14 Ministar treba da obezbedi pravilno funkcionisanje JUR-a za date preporuke da se pripremi plan za sprovođenje, i takođe da se osigura da Komitet Revizije ispunjava uslove za nadzor i izveštavanje.

5.2 Menadžersko izveštavanje, polaganje odgovornosti i upravljanje rizikom

Menadžment primenio niz unutrašnjih kontrola da bi obezbedio da sistemi funkcionišu kako treba. Važno je da one uključe odgovarajuće izveštaje kod menadžmentu kako bi se omogućio efikasan i pravovremeni odgovor na identifikovane operativne probleme.

Proces unutrašnjeg izveštavanja u MTI funkcioniše prema lancu odgovornosti, u skladu sa zakonom i organizacijskom strukturom. U okviru ministarstva funkcioniše sedam⁷ izvršnih agencija koje imaju vlastitu upravljačku strukturu, preko koje je organizovano upravljanje svakodnevnim operativnim aktivnostima. One sprovode operativne aktivnosti specifične prirode za koje direktno izveštavaju kod Ministra. Dok su finansijski izveštaji pripremljeni u MTI i za agencije.

Takođe u okviru MTI-a funkcioniše I 10 departmana, u kojima direktori ovih departmana izveštavaju kod Generalnog Sekretara, ovi sastanci su redovni nedeljno i obrađuje se sve njihove aktivnosti.

⁷ Kosovska Agencija za Investicije i Podršku Preduzećima (KIESA), Kosovska Agencija za Registraciju Biznisa (KARB), Agencija za Industrijsku Svojину, (AIS), Kosovska Agencija za Metrologiju (KAM), Kosovska Standardizacijska Agencija (KSA) i Kosovska Akreditacija Direkcija KAD.

Pitanje 15 – Procesi upravljanja rizikom

Nalaz Tokom 2017 godine Ministarstvo nije uspeo da izvrši dovoljne upravljačke kontrole. Identifikovali smo sledeće slabosti;

- Prema pravilima Finansijskog Upravljanja i Kontrole (FUK), MTI treba da ima registar rizika. MTI je izradio registar rizika, ali nije pripremio izveštaj o preduzetim akcijama protiv rizika unutar organizacije.
- Prema Administrativnom uputstvu br. 07/2010, član 2, subjekti koji se bave uvozom, skladištenjem, veleprodajom i maloprodajom nafte i njenih derivata na Kosovu obavezni su da budu licencirani. Primetili smo da nisu sva preduzeća opremljena licencom za usluge. Prema službenicima ministarstva u severnom delu Kosova, ima oko 37 preduzeća koja nemaju licencu za usluge; i
- Tokom godine, Ministarstvo je objavio konkurs za 24 slobodnih radnih mesta, 13 spoljnih i 11 unutrašnjih, ali 14 je otkazano zbog nedostatka broja uspešnih kandidata ili konkurenata.

Rizik Nedostatak efikasnog i sveobuhvatnog upravljanja rizikom oslabiće kvalitet usluge građanima. Nedostatak strategije licenciranja za sva preduzeća koja posluju na Kosovu predstavlja izazov za ministarstvo u budućnosti. Isto tako, veliki broj otkazanih slobodnih radnih mesta pokazuje neadekvatno upravljanje ovim procesom.

Preporuka 15 Ministar treba da obezbedi da se direktna odgovornost za upravljanje rizicima delegira. Takođe, kako bi se osiguralo da svi poslovi koji posluju na teritoriji Kosova imaju licencu za usluge i analizira razloge za brojno otkazivanje konkursa preduzimanjem korektivnih mera.

Ovaj Izveštaj je prevod sa originalne verzije na Albanskom jeziku. U slučaju nedoslednosti prevladava verzija na Albanskom jeziku.

Dodatak I: Objašnjenja različitih vrsta mišljenja revizije primenjenih od strane NKR

(odlomak od MSVIR 200)

Vrsta mišljenja

147. Revizor treba da izrazi **jedno ne-modifikovano mišljenje revizije ukoliko** se zaključi da su finansijski izveštaji pripremljeni, sa svih materijalnih gledišta u skladu sa važećim finansijskim okvirom.

Ukoliko revizor zaključi da, na osnovu prikupljenih dokaza revizije, finansijski izveštaji kao celina nisu bez materijalnih grešaka, ili nije u mogućnosti da dobije dovoljno odgovarajućih dokaza revizije da bi zaključio da su finansijski izveštaji kao celina bez materijalnih grešaka, revizor treba da izmeni mišljenje revizije na izveštaju revizora u skladu sa odeljkom "Određivanje vrste modifikacije mišljenja revizora".

148. Ukoliko finansijski izveštaji pripremljeni u skladu sa zahtevima okvira prikazivanja, ne postignu pravično prikazivanje, revizor treba da razmotri pitanje sa menadžmentom, i na osnovu zahteva primenljivog okvira finansijskog izveštavanja i načina na koji je to pitanje rešeno, da odredi da li je neophodno da se izmeni mišljenje revizije.

Modifikacije mišljenja revizije na revizorskom izveštaju

151. Revizor treba da modifikuje mišljenje revizije na revizorskom izveštaju ukoliko se zaključi da, na osnovu prikupljenih dokaza revizije, finansijski izveštaji kao celina nisu bez materijalnih grešaka, ili nije u mogućnosti da dobije dovoljno odgovarajućih dokaza revizije da bi zaključio da su finansijski izveštaji kao celina bez materijalno pogrešnih prikazivanja. Revizori mogu dati tri vrste modifikovanih mišljenja revizije: kvalifikovano mišljenje, protivno mišljenje i odricanje od mišljenja.

Određivanje vrste modifikacije koje se čini revizorskom mišljenju

152. Odluka o tome koja vrsta modifikovanog mišljenja je prikladna, zavisi od:

- prirode pitanja koje je dovelo do modifikacije - što podrazumeva, da li su finansijski izveštaji sadrže materijalno pogrešna prikazivanja ili, u slučaju da je bilo nemoguće prikupiti dovoljno odgovarajućih dokaza revizije, mogu sadržati materijalno pogrešna prikazivanja; i
- sud revizora o rasprostranjenosti uticaja ili mogućih uticaja pitanja na finansijskim izveštajima.

153. Revizor treba da izrazi **kvalifikovano mišljenje ukoliko**: (1) nakon dobijanja dovoljno odgovarajućih i prikladnih dokaza revizije, revizor zaključuje da netačne tvrdnje, pojedinačno ili zajednički, su materijalne, ali nisu rasprostranjene, na finansijskim izveštajima; ili (2) revizor nije bio u stanju da dobije dovoljno odgovarajućih dokaza revizije na osnovu kojih može da podrži jedno mišljenje revizije, ali zaključuje da uticaj na finansijskim izveštajima bilo kojih neotkrivenih netačnih tvrdnji mogu biti materijalne ali ne i rasprostranjene.

154. Revizor treba da izrazi **protivno mišljenje ukoliko**, nakon dobijanja dovoljno odgovarajućih dokaza revizije, revizor zaključuje da netačne tvrdnje, pojedinačno ili zajednički, su materijalne i rasprostranjene na finansijskim izveštajima.

155. Revizor treba da izrazi **odricanje od mišljenja ukoliko**, pošto nije bio u stanju da dobije dovoljno odgovarajućih dokaza revizije na osnovu kojih može da podrži mišljenje revizije, revizor zaključuje da uticaj na finansijskim izveštajima bilo kojih neotkrivenih netačnih tvrdnji mogu biti materijalne i rasprostranjene. Ukoliko nakon prihvatanja angažovanja, revizor postaje svestan da je menadžment nametnuo ograničenje na delokrug revizije za koju revizor smatra da će verovatno dovesti do potrebe izražavanja kvalifikovanog mišljenja ili odricanje od mišljenja o finansijskim izveštajima, revizor treba da zahteva od menadžmenta da ukloni to ograničenje.

156. Ukoliko revizor daje modifikovano mišljenje, revizor će takođe modifikovati naslov kako bi odgovarao vrsti izraženog mišljenja revizije. MSVIR 1705 pruža dodatna uputstva o specifičnom jezičnom izražavanju koje će se koristiti kada se izdaje mišljenje i kada se opisuje odgovornost revizora. Takođe sadrži ilustrovane primere izveštaja.

Paragrafi Isticanja Pitanja i paragrafi Ostalih Pitanja na revizorskom izveštaju

157. Ukoliko revizor smatra potrebnim da skrene pažnju na pitanje prikazano ili obelodanjeno na finansijskim izveštajima koja je od velikog značaja za njihovo razumevanje finansijskih izveštaja, ali postoje dovoljno prikladnih dokaza da to pitanje nije materijalno pogrešno prikazano na finansijskim izveštajima, revizor će u revizorskom izveštaju uključiti jedan paragraf o Isticanju Pitanja. Isticanje Pitanja se treba odražavati samo na informaciju prikazanu ili obelodanjenu na finansijskim izveštajima.

158. Paragraf o isticanju pitanja treba:

- da se uključi odmah nakon mišljenja revizije;
- da koristi naslov "Isticanje Pitanja" ili neki drugi prikladni naslov;
- da uključi jasnu referencu na pitanje koje se istiche i da naznači gde se mogu naći relevantna obelodanjivanja na finansijskim izveštajima koja u potpunosti opisuju to pitanje; i
- ukazati da revizorsko mišljenje nije modifikovano u odnosu na istaknuto pitanje.

159. Ukoliko revizor smatra neophodnim da komunicira određeno pitanje, osim onih koje su predstavljene ili obelodanjene u finansijskim izveštajima, koja po prosudi revizora je važna za korisniku cilju shvatanja revizije, a pod uslovom da to nije zabranjeno zakonom ili pravilima, treba da se pripremi paragraf sa naslovom "Ostala Pitanja", ili nekim drugim pogodnim naslovom. Ovaj paragraf treba da se pojavi odmah iza mišljenja i nakon svakog pasusa kod Isticanja Pitanja.

Dodatak II: Napredak u sprovođenju preporuka iz prethodne i ranijih godina

Komponenta revizije	Preporuke koje su prenete iz 2015 godine	Sprovedene tokom 2017 godine	U procesu sprovođenja tokom 2017	Ne sprovedene
2.5.1 Procena rizika	Dalje, uporedno sa registrom rizika treba da izradi i akcioni plan za praćenje mogućnosti za dešavanje takvih rizika i preduzimanje mera da za dovođenje u granicama prihvatljivost. Ovim će se izbeći potencijalne prepreke u postizanju ciljeva ministarstva.		Delimično je sprovedeno, pošto akcioni plan, o praćenju rizika nije pripremljen.	
2.5.1. Procena rizika	Ministarka treba da obezbedi da će se izvršiti ponovni pregled procesa u vezi upravljanje osobljem i sistematizaciji zaposlenih prema adekvatnom iskustvu da bi obezbedili poštovanje pravila koja su na snazi i bolje korist iz postojeće ljudske kapacitete u okviru MTI-a.			Ne sprovedeno
3.5.2 Nadoknada (plate i dnevnice)	Ministarka treba da obezbedi da sve isplate u vezi plate i dnevnice obavljaju u skladu sa opisom radne dužnosti i za korisnike kadrovskog fonda da se primenjuje uredba na snazi. Takođe treba da obezbedi da broj i raspodela zaposlenih unutar departmenta organizacije bude u skladu sa Zakonom o budžetu.			Ne sprovedeno

3.8.1 Kapitalna i ne kapitalna imovina	Ministarka treba da osigura da su preduzeti konkretni koraci za obezbeđivanje magacina i za pripremu izveštaja o inventarizaciji u vreme tako ima adekvatne kontrole u vezi imovine MTI-a.	Sprovedeno		
Komponenta revizije	Preporuke koje su data za 2016 godinu	Sprovedene	U procesu sprovođenja	Ne sprovedene
1.2 Usklađenost sa zahtevima za GFI i ostali zahteva za izveštavanje	Ministarka treba da osigurava da su preduzete adekvatne akcije i mere za poboljšanje identifikovanih grešaka u isticanju pitanja. U ovom aspektu, projekti koji su u nastavku treba registrovati kao investicije u nastavku, i nakon finalizacije projekata da se vrši prenos imovine na osnovu potpisivanih sporazuma.	Sprovedeno		
2.1 Napredak u sprovođenju preporuka prethodne godine	Ministarka treba osigurati da su analizirani uzroci nepotpunog sprovođenja preporuka, i da odredi novi vremenski rok za njihovo sprovođenje, uz fokusiranju najpre u najvažnijim oblastima finansijskog upravljanja i kontrole. Ovaj plan se mora nadgledati kontinuirano.		Delimično	
3.1.2 Plate i dnevnice	Ministarka treba osigurati da broj i raspodela osoblja unutar institucije je u skladu sa dozvoljenim granicama prema predviđanim programima Zakonom o Budžetu. Takođe da osigurava da se isplata službenika vrši prema opisu radnih zadataka.			Ne sprovedeno

3.1.2 Plate i dnevnice	Ministarka treba da preduzme akcije za prekidanje prakse pokrivanja pozicija sa V.D, i da se iniciraju procedure regrutovanja tako da se ove pozicije popunjuju sa redovnim ugovorima prema zakonskom određenom roku.			Ne sprovedeno
3.2.1 Kapitalne i ne kapitalne imovine	Ministarka treba osigurati da se u što kraćem roku regrutira Službenik za Imovinu, i da osigurava da komisije za inventarizaciju i vrednovanje imovine, završe svoj rad i da izveštavaju blagovremeno tako da prikazana vrednost u GFI bude potpuna i tačna.		Sprovedeno, neke prepreke nisu registrovane u ne kapitalnoj imovini ispod 1,000€.	

Dodatak III: Pismo potvrdjivanja

REPUBLIKA E KOSOVËS - REPUBLIKA KOSOVA - REPUBLIC OF KOSOVO ZYRA KOMBËTARE E AUDITIMIT NACIONALNA KANCELARIJA REVIZIJE / NATIONAL AUDIT OFFICE			
DATA PËR SHIRJE: 27.06.2018			
DATUMI PËR SHIRJE: 27.06.2018			
Nr. Org. / Org. Jed. / Org. Unit	Shif. Klasif. Klasif. Kod Class. Code	Nr. Prot. Br. Prot. Prot. No.	Nr.faqeve Br. Stranica No. Pages
03	47	1192	1

REPUBLIKA E KOSOVËS - REPUBLIKA KOSOVA - REPUBLIC OF KOSOVO QEVERIA E KOSOVËS - VLADA KOSOVA - GOVERNMENT OF KOSOVA MINISTRIA E TREGTISË DHE INDUSTRIËSË - MINISTARSTVO TRGOVINE I INDUSTRIJE - MINISTRY OF TRADE AND INDUSTRY			
Nr. Org. / Org. Jed. / Org. Unit	Nr. Prot. Br. Prot. Prot. No.	Data / Datum / Date: 27.06.2018	
01	4439	Prishtinë / a	
Nr. i faqeve Broj stranica No. pages			
01			

Republika Kosova-Republic of Kosovo

Qeveria-Vlada-Government

Ministria e Tregtisë dhe Industrisë - Ministarstvo Trgovine i Industrije-Ministry of Trade and Industry

LETËR E KONFIRMIMIT

Për pajtueshmërinë me të gjeturat e Auditorit të Përgjithshëm në Raportin e auditimit për vitin 2017 dhe për zbatimin e rekomandimeve

Për: Zyrën Kombëtare të Auditimit

Të nderuar,

Përmes kësaj shkrese, konfirmoj se:

- kam pranuar draft raportin e Zyrës Kombëtare të Auditimit për auditimin e Pasqyrave Financiare të Ministrisë së Tregtisë dhe Industrisë, për vitin e përfunduar më 31 dhjetor 2017 (në tekstin e mëtejshëm "Raporti");
- pajtohem me të gjeturat dhe rekomandimet dhe nuk kam ndonjë koment për përmbajtjen e Raportit; si dhe
- brenda 30 ditëve nga pranimi i Raportit final, do t'ju dorëzoj një plan të veprimit për zbatimin e rekomandimeve, i cili do të përfshijë afatet kohore dhe stafin përgjegjës për implementimin e tyre.

z. Bajram Hasani.....

Ministër - Ministria e Tregtisë dhe Industrisë,

Data: 27 Qershor 2018, Prishtinë,